

Orveltejournaal

Bijdrage: Lidwien Chorus

De kerkuil

In Orvelte kom je vaak een kerkuil tegen. Als je 's avonds laat nog een wandeling door het dorp maakt bijvoorbeeld. In het vroege voorjaar krijgt hij je direct al tegemoet als je de deur opendoet. Vaak lijkt het of hij je volgt op je wandeling. Soms scheert hij over je hoofd, geluidloos vliegend. Een prachtige lichte schicht. Meestal gaat hij niet langdurig in je blikveld zitten helaas. Het blijft een schuwe, wilde vogel en dat maakt hem juist zo mooi.

Eens verraste ik er één overdag, in de winter. Hij zat in onze kapschuur een beetje te slapen. Hij schrok en vloog vlak voor mij langs naar een tak in onze grote berk. Daar bleef hij toen zomaar even zitten, met zijn vlakke witte hartgezicht naar mij gekeerd. Heel fijn, want die houding heb ik gebruikt voor mijn litho.

Litho 'Kerkuil', 5 kleurendruk, oplage 22. Formaat: 40 x 32 cm.

Door veel mensen wordt de kerkuil spookachtig gevonden, waarschijnlijk vanwege die lichte kleur en zijn plotselinge vlucht. Zeker ook vanwege zijn krijsende geluiden. De hele harde ijselijke kreten maakt de kerkuil vooral in de baltstijd, (eind januari, februari en maart), meestal om zijn territorium af te bakenen. In die periode hoor je ook vaak een herhaald zacht, lang aangehouden ratelend geluid, als ze op een tak zitten, sjriiii, sjriiii.

Zijn alarmroep is een schelle hese schreeuw, vaak in de vlucht. Die horen wij heel vaak rond ons huis, ook tijdens de rest van het jaar.

Er zijn twee ondersoorten: een lichte die veel voorkomt in Engeland en in Zuid Europa. Bij ons komt de iets donkerder soort meer voor, met een isabelkleurige borst, met kleine donkere spikkeltjes. De bovenkant is prachtig goudbruin met grijs en bedekt met heel bijzondere druppelvormige donkergrijze en witte vlekjes.

vervolg.....

HEERLIJK WONEN
IN EEN
NATUURLIJKE
OMGEVING

Orveltejournaal

De kerkuil heeft een veel dunnere snavel dan de andere uilensoorten en grote, heel donkere ogen waaraan je de echte nachtjager kunt herkennen. Uilen die in de schemering jagen hebben gele ogen.

De ogen staan, zoals bij alle uilen, vast in de oogkassen. Wel kan hij zijn gezicht 270 graden - ongeveer driekwart- draaien, zodat hij feilloos de muis (98 % van zijn voedsel) kan waarnemen. Als hij in het echte duister niet veel kan zien, jaagt hij meer op zijn gehoor.

Hij heeft een heel grote kop en daarin, heel mooi, een hartvormig wit gezicht. In de rand daarvan zitten zijn oren, grote openingen die niet direct zichtbaar zijn, want ze zijn bedekt met een soort huidplooi met stevige veertjes. Ze zijn asymmetrisch in de rand om zijn gezicht geplaatst, rechts iets hoger dan links, ongeveer ter hoogte van zijn ogen. Als hij een muis hoort, richt hij zijn gezicht als een schotel naar de muis. Hij is in staat om de afstand tot de muis exact te bepalen door het verschil in tijd te schatten waarop het geluid zijn ene en dan het andere oor bereikt. Zelfs onder de sneeuw kan hij zo een muis precies lokaliseren.

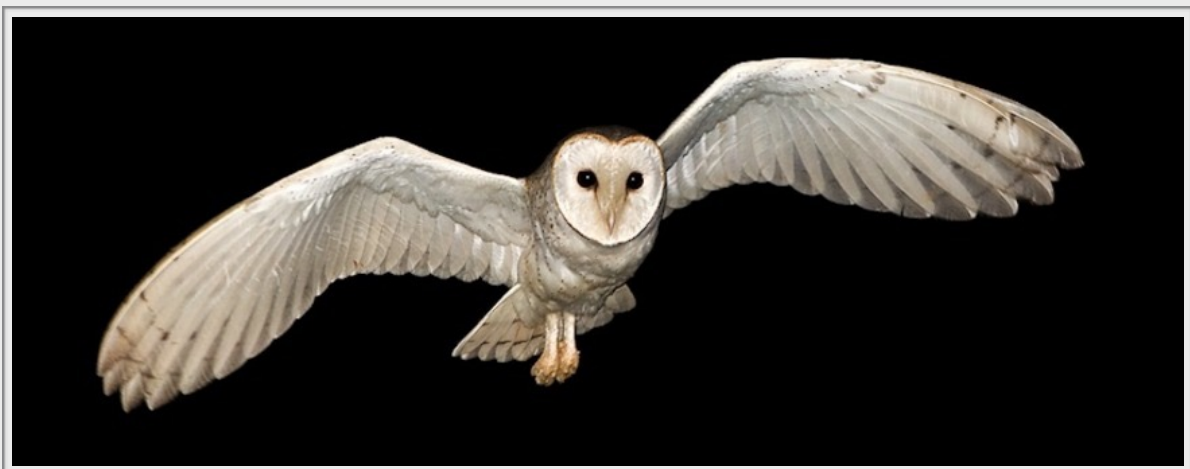
Op het moment dat hij de muis wil pakken, strekt hij zijn bevederde poten recht voor zijn gezicht uit en sluit hij zijn ogen.

Kerkuilen kunnen (laag)vliegend jagen, maar ook vanaf een vast punt, zoals bijvoorbeeld een paaltje. Dit doen ze vaak in de winter omdat dat relatief weinig energie kost: ze wachten tot de prooi hun kant op komt. Ook kunnen ze 'bidden' boven hun prooi, vaak met afhangende poten.

De muis maakt geluid als hij in gebladerte rondscharrelt, maar de kerkuil maakt geen enkel geluid! Dit komt omdat hij heel veel licht wegende veren heeft. De hele uil weegt maar zo'n 300 tot 400 gram, terwijl zijn spanwijdte toch ongeveer 1 meter is. Ook grijpen die veren op een heel mooie manier in elkaar, zodat er niets trilt en dus geluid maakt.

De kerkuilen broeden op een donkere plek, vaak hoog in een schuur, tegenwoordig vaak in een daar geplaatste nestkast. Mannetje en vrouwtje blijven vaak ook de winter samen in de buurt van hun nest.

In ons dorp broeden kerkuilen in elk geval in de schuur van onze burens en in de schuur van een familie aan het kanaal. En vast wel op meer plekken die ik niet weet.

Litho's en aquarellen van vogels: www.lidwienchorus.nl